Archive of SID.ir

https://amf.ui.ac.ir
Journal of Asset Management and Financing
E-ISSN: 2383-1189
Vol. 11, Issue 3, No. 42, Autumn 2023, p 95- 112
Received: 01/10/2023 Accepted: 20/01/2024

Research Paper

The Role of Corporate Governance in the Relation between Tax Avoidance and Managerial Empire Building

Mohammad Mostafaei
M.Sc., Department of Accounting, Faculty of Management and Economics, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran
mohamad.mostafaee@gmail.com

Javad Rezazadeh *
Associate Professor, Department of Accounting, Faculty of Management and Economics, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran
j.rezazadeh@modares.ac.ir

Sahar Sepasi
Associate Professor, Department of Accounting, Faculty of Management and Economics, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran
sepasi@modares.ac.ir

Mohammad Amri Asrami
Assistant Professor, Department of Accounting, Faculty of Management, Economics, and Administrative Sciences, Semnan University, Semnan, Iran
m.amriasrami@semnan.ac.ir

Abstract
The aim of this study was to explore the impact of corporate governance on the link between tax avoidance and managerial empire building. According to the theory of managers' personal considerations, managers may not always prioritize decisions that benefit shareholders, but rather focus on maximizing their own interests. The existing literature suggests that managerial aspirations for power can be heightened through corporate tax avoidance activities. Tax avoidance and corporate governance are identified as influential factors in the formation of managerial empires. To test the hypotheses, a sample of 119 companies listed on the Tehran Stock Exchange between 2015 and 2021 was selected. A multivariable regression model was employed in this study using the composite data method. The findings indicated that tax avoidance did not significantly contribute to the formation of managerial empires and corporate governance did not mediate the impact of tax avoidance on managerial empire building. Consequently, managers may refrain from tax avoidance and pursue alternative strategies for power acquisition in order to avoid negative perceptions. It is also noted that corporate governance guidelines were not fully implemented in the companies under study.
Keywords: Managerial Empire Building, Tax Avoidance, Corporate Governance.

Introduction

Enhancing available funds through tax avoidance can either generate wealth for shareholders or exacerbate agency issues (Hanlon & Heitzman, 2010). By avoiding taxes, the company retains more income, thereby potentially increasing stock value (Wilson, 2009; Shams et al., 2022). Tax strategies resemble investment decisions that generate economic resources for the company through tax avoidance (Francis et al., 2014). However, high levels of tax avoidance can prompt managers to undertake costly activities to conceal tax avoidance, diminishing financial statement transparency and leading to opportunistic behavior (Desai & Dharmapala, 2007). Separation of management from ownership results in conflicting interests and representation issues with different stakeholder groups seeking to maximize their conflicting interests. Corporate governance mechanisms are designed to reconcile these conflicting interests (Mashayekhi & Seyyedi, 2015). Consequently, companies are motivated to establish and uphold corporate governance mechanisms to minimize costs. This study aimed to investigate whether managers employing tax avoidance strategies allocate company resources to build their business empires and the role corporate governance mechanisms play in either facilitating or impeding this process.

*Corresponding author
Mostafaei, M., Rezazadeh, J., Sepasi, S., & Amri-Asrami, M. (2023). The Role of Corporate Governance on the Relation between Tax Avoidance and Empire Building by Managers. *Journal of Asset Management and Financing*, *11*(3), 95- 112.

2383-1189 © University of Isfahan
This is an open access article under the CC BY-NC-ND/4.0/ License (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

https://doi.org/10.22108/amf.2024.139307.1829

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

Materials & Methods

To test the hypotheses, a sample of 119 companies listed on the Tehran Stock Exchange between 2016 and 2021 was selected. The panel data model with fixed effects was deemed suitable for the research models based on Chow and Hausman tests and panel regression models with Generalized Least Squares (GLS) were employed.

Research Findings

The results indicated that tax avoidance did not have a significant relationship with the formation of managers' empires. Consequently, the managers might refrain from tax avoidance or opt for alternative strategies for empire building in order to avoid negative perceptions. Furthermore, corporate governance was found to have no impact on the relationship between tax avoidance and empire building by the managers. It could not be concluded that corporate governance mechanisms mitigated the impact of tax avoidance on the managers' empire building. Conversely, weaknesses in corporate governance increased the likelihood of tax avoidance and the formation of the managers' empires. In other words, in companies with weak governance and inadequate supervisory mechanisms, the executives wielded greater power and engaged in more tax avoidance to build empires.

Discussion of Results & Conclusion

Managers are sufficiently incentivized to utilize company resources for their own commercial gain, aiming to fulfill their desires for higher rewards and attainment of position, power, and prestige, essentially building a managerial empire. This study examined the influence of corporate governance on the relationship between tax avoidance and empire building by managers.

According to the findings, the managers did not resort to tax avoidance as a means to build their empires. This outcome could be attributed to the circumstances surrounding the companies; tax avoidance measures elicited a negative response from the market and other stakeholders toward company managers, tarnishing their reputation. Consequently, managers refrained from tax avoidance and pursued alternative strategies for power acquisition in order to avert this negative perception.

Furthermore, the research indicated that corporate governance did not impact the adoption of a tax avoidance strategy for empire building by managers. Therefore, it could not be concluded that corporate governance mechanisms mitigated the influence of tax avoidance on the construction of managers' empires. Conversely, deficiencies in corporate governance increased the likelihood of tax avoidance and establishment of the managers' empires. In other words, in companies with weak governance and inadequate supervisory mechanisms, the executives wielded greater power and engaged in more tax avoidance to build empires. One possible reason for rejecting this hypothesis could be related to CEO-related criteria where the interests of the CEO might not align with those of the shareholders. Instead of effectively monitoring tax avoidance behaviors, they might align with the executives and seek to build empires and increase their own interests.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مدیریت دارایی و تأمین مالی
سال یازدهم، شماره سوم، شماره پیاپی (۴۲)، پاییز ۱۴۰۲، ص ۹۵- ۱۱۲
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۷/۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۳۰

مقاله پژوهشی

نقش راهبری شرکتی در رابطهٔ بین اجتناب مالیاتی و تشکیل امپراتوری توسط مدیران

محمد مصطفایی

کارشناس ارشد، گروه حسابداری، دانشکدهٔ مدیریت و اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

mohamad.mostafaee@gmail.com

جواد رضازاده *

دانشیار، گروه حسابداری، دانشکدهٔ مدیریت و اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

j.rezazadeh@modares.ac.ir

سحر سپاسی

دانشیار، گروه حسابداری، دانشکدهٔ مدیریت و اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

sepasi@modares.ac.ir

محمد امری اسرمی

استادیار، گروه حسابداری، دانشکدهٔ اقتصاد، مدیریت و علوم اداری، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

m.amriasrami@semnan.ac.ir

چکیده

اهداف: براساس نظریهٔ نمایندگی، مدیران لزوما تصمیماتی نمی‌گیرند که به بهترین نتیجه برای سهامداران منجر شود، بلکه آنها گرایش به حداکثر رساندن منافع خویش دارند. قدرت‌طلبی مدیریتی از طریق فعالیت‌های اجتناب مالیاتی شرکت‌ها تشدید می‌شود. از عوامل مؤثر بر ایجاد امپراتوری مدیریتی، اجتناب مالیاتی و راهبری شرکتی است. این پژوهش نقش راهبری شرکتی را در رابطهٔ بین اجتناب مالیاتی با تشکیل امپراتوری توسط مدیران بررسی کرده است.

روش: به‌منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش با استفاده از روش حذف سیستماتیک، نمونه‌ای متشکل از ۱۱۹ شرکت از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ انتخاب شده است. به‌علاوه، الگوهای رگرسیونی چند متغیره به روش داده‌های ترکیبی به کار برده شد.

نتایج: نتایج نشان‌دهندهٔ آن است که اجتناب مالیاتی با تشکیل امپراتوری توسط مدیران رابطهٔ معناداری ندارد و راهبری شرکتی در میزان اثرگذاری اجتناب مالیاتی بر تشکیل امپراتوری توسط مدیران نقشی ندارد؛ بنابراین مدیران برای ممانعت از نگرش منفی نسبت به آنها دست به اجتناب مالیاتی نمی‌زنند یا اینکه سیاست‌های دیگری را برای قدرت‌طلبی خود برمی‌گزینند.

کلید واژه‌ها: تشکیل امپراتوری توسط مدیران، اجتناب مالیاتی، راهبری شرکتی.

---

* نویسندهٔ مسئول

مصطفائی، محمد، رضازاده، جواد، سپاسی، سحر، امری اسرمی، محمد. (۱۴۰۲). نقش راهبری شرکتی در رابطه بین اجتناب مالیاتی و تشکیل امپراتوری توسط مدیران. *مدیریت دارایی و تامین مالی*، ۱۱ (۳)، ۹۵- ۱۱۲.

2383-1189 © University of Isfahan
This is an open access article under the CC BY-NC-ND/4.0/ License (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

https://doi.org/10.22108/amf.2024.139307.1829

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مقدمه

اجتناب از پرداخت مالیات وجوه در دسترس را افزایش می‌دهد. این امر باعث ایجاد ثروت برای سهامداران یا تشدید مشکلات نمایندگی می‌شود (Hanlon & Heitzman, 2010). از منظر شرکت‌ها، مالیات بر درآمد، هزینه است (Wolk et al., 2017). اجتناب از مالیات، انتقال ثروت به دولت را کاهش می‌دهد؛ از این رو، شرکت منافع بیشتری را برای خود حفظ می‌کند و ارزش سهام را افزایش می‌دهد (Wilson, 2009; Shams et al., 2022). سیاست‌های مالیاتی، مشابه تصمیم‌های سرمایه‌گذاری است که از طریق اجتناب از مالیات برای شرکت منابع اقتصادی ایجاد می‌کند (Francis et al., 2014)؛ با این حال، اجتناب مالیاتی[1] موجب ترغیب مدیران در شرکت‌های با سطوح بالای اجتناب مالیاتی به فعالیت‌های پرهزینه برای پنهان کردن اجتناب مالیاتی و کاهش شفافیت صورت‌های مالی به‌منظور دستیابی کم‌هزینه‌تر به منافع می‌شود که می‌توان آن را رفتاری فرصت طلبانه تلقی کرد (Desai & Dharmapala. 2007). تفکیک مدیریت از مالکیت و در پی آن، بروز تضاد منافع و مشکلات نمایندگی از یک سو و اجتماع منافع گروه‌های مختلف ذی‌نفعان شرکت در قراردادها از سوی دیگر موجب شد، هر گروهی به‌دنبال حداکثرسازی منافع خود باشد؛ منافعی که گاه باهم متعارض هستند. سازوکارهای راهبری شرکتی برای برقراری تعادل میان گروه‌های مختلف ذی‌نفعان طراحی شده است (Mashaykhi & Seyyedi, 2015)؛ بنابراین شرکت‌ها به‌منظور صرفه‌جویی در هزینه‌ها انگیزهٔ کافی برای طراحی، اجرا و حفظ سازوکارهای راهبری شرکتی خواهند داشت.

پژوهش حاضر به چند دلیل اهمیت دارد و به ادبیات موجود کمک می‌کند؛ اول، در مطالعات قبلی کمتر به پیامدهای اجتناب مالیاتی توجه شده است؛ ازجمله اینکه آیا استراتژی‌های اجتناب مالیاتی زمینهٔ کسب منافع شخصی را توسط مدیران فراهم می‌کند و اثر اجتناب مالیاتی بر تمایل مدیران به‌منظور انجام اقداماتی برای تشکیل امپراتوری[2] برای خود چگونه است. در این پژوهش معیاری ترکیبی برای شناسایی تشکیل امپراتوری توسط مدیران با استفاده از چهار سنجه ایجاد شده است تا پدیدهٔ تشکیل امپراتوری را به تصویر بکشد و روشن کند که آیا اجتناب مالیاتی شرکت با این شکل از فرصت‌طلبی مدیریت رابطه دارد یا خیر؛ دوم، اجتناب مالیاتی شرکت، ایجاد امپراتوری با قدرت مکانیزم‌های نظارتی قوی تعدیل می‌شود؛ سوم، یافته‌های این مطالعه شواهدی دربارهٔ انگیزه‌های مشارکت مدیران در تدوین و اجرای استراتژی‌های اجتناب از مالیات ارائه می‌دهد؛ در حالی که تلاش‌های شرکت‌ها برای کاهش پرداخت‌های مالیاتی تأثیر مستقیمی بر درآمدهای دولت و پیامدهای بعدی برای ذی‌نفعان مختلف جامعه دارد. ایجاد امپراتوری‌های تجاری از طریق اجتناب مالیاتی به‌عنوان انحراف منابع ذی‌نفعان به‌سمت منافع شخصی مدیران دانسته می‌شود؛ بنابراین یافته‌های این مطالعه برای سهامداران، تنظیم‌کنندگان قوانین و مقررات و سایر ذی‌نفعان شرکت‌ها مفید است.

دربارهٔ انگیزه‌های شرکت‌ها برای ورود به فعالیت‌هایی نظیر برنامه‌ریزی متهورانهٔ مالیاتی و اجتناب از مالیات ناشناخته باقی مانده است. این خلأ در رابطه با پیامدهای تئوری نمایندگی در فعالیت‌های اجتناب مالیاتی شرکت مشهود است. زمانی که تعارض نمایندگی بین سرمایه‌گذاران و مدیران وجود دارد، مطالعات بیشتر دربارهٔ مدیریت مالیات ضروری است؛ بنابراین پژوهش حاضر بررسی می‌کند که آیا مدیران دارای استراتژی‌های اجتناب مالیاتی منابع شرکت را برای تشکیل امپراتوری تجاری خود صرف می‌کنند و سازوکارهای راهبری شرکتی چه نقشی در ایجاد این امپراتوری دارند. آیا تشکیل آن را تضعیف می‌کند.

---

[1]. هر فعالیتی که شرکت با استفاده از خلأهای قانونی اقدام به کاهش بدهی مالیات ابرازی می‌کند (Hutchens et al., 2024)

[2]. تشکیل امپراتوری فرآیندی است که یک شخص یا سازمان برای افزایش اندازه، گسترش دامنهٔ نفوذ و قدرت خود انجام می‌دهد. افزایش سهم بازار، قدرت خرید یا نفوذ بر معامله همگی از عناصر تشکیل امپراتوری هستند. تشکیل امپراتوری می‌تواند اثر منفی بر عملکرد شرکت داشته باشد؛ زیرا در این وضعیت مدیریت به‌جای اینکه بر تخصیص بهینهٔ منابع و حداکثرکردن سود توجه نماید، بر کنترل منابع و نفوذ متمرکز می‌شود. تشکیل امپراتوری را می‌توان از طریق راهبردهای مختلفی ازجمله ادغام و اکتساب، ادغام عمودی و تشکیل ائتلاف‌های استراتژیک سازمانی انجام داد. از مزایای آن می‌توان به صرفه‌جویی در مقیاس برای شرکت، امنیت شغلی برای تشکیل دهندگان امپراتوری و افزایش اعتبار (برای شرکت و تشکیل‌دهندگان امپراتوری) اشاره کرد.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مبانی نظری

اجتناب مالیاتی تلاش برای کاهش مالیات‌های پرداختی است. اجتناب از مالیات، استفاده از خلأهای قانونی در قوانین مالیاتی به‌منظور کاهش مالیات است (Hanlon & Heitzman, 2010; Hutchens et al., 2024). براساس نظریهٔ نمایندگی، مدیران اغلب اهداف خود را با هزینهٔ سهامداران دنبال می‌کنند. آنها مایل هستند، امپراتوری شرکتی تشکیل دهند که به ضرر سرمایه‌گذاران و نفع خودشان است؛ برای مثال، مدیران اقدام به سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌هایی می‌کنند که بازدهٔ چندانی برای سهامداران ندارد؛ ولی باعث افزایش نفوذ و قدرت آنها و درنهایت، تشکیل امپراتوری آنها می‌شود. به این ترتیب، مدیرانی که قصد تشکیل یک امپراتوری دارند، کسب‌وکارهای زیان‌آور را فقط برای حداکثرسازی منافع خود حفظ می‌کنند (Armstrong et al., 2015).

پژوهش‌های انجام‌شده دربارهٔ انگیزه‌های اجتناب مالیاتی نشان‌دهندهٔ آن است که قدرت‌طلبی مدیریتی می‌تواند از طریق فعالیت‌های اجتناب مالیاتی شرکت‌ها تشدید شود و سیستم مالیاتی ناکارآمد به مدیران اجازه می‌دهد تا رانت‌خواهی را با ایجاد هزینه برای دولت از طریق پرداخت مالیات کمتر، افزایش دهند. فرصت‌طلبی مدیریت از طریق فعالیت‌های اجتناب مالیاتی همانند دست‌کاری سود و انحراف منابع برای استفادهٔ شخصی مدیران تسهیل می‌شود (Desai & Dharmapala, 2006, 2009; Desai et al., 2007; Rego & Wilson, 2012). انگیزه‌های اجتناب مالیاتی شرکت‌ها با افزایش سطح مالکیت نهادی فعال و توانایی مدیرعامل شرکت بیشتر می‌شود (Zolotoy et al., 2020). براساس نظریهٔ نمایندگی، مدیران انگیزه دارند، از منابع شرکتی برای منفعت‌طلبی‌های تجاری در راستای منافع شخصی خود مانند دستیابی به پاداش بیشتر و ارضای تمایل خود برای موقعیت، قدرت و اعتبار و به‌عبارتی، تشکیل امپراتوری مدیریتی[1] استفاده کنند (Hope & Thomas, 2008). مدیران سودجو از طریق جداسازی مالکیت از کنترل فرصت بیشتری دارند تا به‌جای افزایش ثروت سهامداران، منافع خود را از طریق شیوه‌های اجتناب مالیاتی تأمین کنند؛ بنابراین بین اجتناب مالیاتی و تشکیل امپراتوری مدیریت رابطهٔ مثبت وجود دارد (Shams et al., 2022). اتوود و لولن نشان دادند که مدیران شرکت‌های دارای سپَر مالیاتی با حمایت ضعیف از سرمایه‌گذار صرفه‌جویی‌های مالیاتی را به‌سمت سرمایه‌گذاری بیش‌ازحد و هزینه‌های تحقیق و توسعهٔ بیش‌ازحد منحرف می‌کنند که باعث صرفه‌جویی‌های مالیاتی شرکت‌ها برای قدرت‌طلبی و درنهایت، تشکیل امپراتوری توسط مدیران می‌شود (Atwood & Lewellen, 2019)؛ بنابراین پیش‌بینی می‌شود، اجتناب مالیاتی تشکیل امپراتوری توسط مدیران را افزایش دهد؛ از این رو، فرضیهٔ اول تدوین می‌شود:

فرضیهٔ اول: اجتناب مالیاتی بر تشکیل امپراتوری توسط مدیران تأثیر مثبت دارد.

براساس دیدگاه دسای و دارماپالا، تفکیک مالکیت از مدیریت و راهبری شرکت به اخذ تصمیمات مالیاتی منجر می‌شود که منعکس‌کنندهٔ منافع شخصی مدیران به هزینهٔ سهامداران است. آنها استدلال می‌کنند که فعالیت‌های اجتناب از مالیات به‌ویژه استراتژی‌های پنهان سپری محافظ برای فرصت‌طلبی مدیریتی فراهم می‌کند. به‌علاوه، یافته‌های آنها حاکی از این است که در غیاب نظارت قوی، مدیران از اجتناب مالیاتی برای دستیابی به منافع شخصی خود در راستای تشکیل امپراتوری‌های تجاری استفاده می‌کنند (Desai & Dharmapala, 2006). هنگامی که مدیران به‌شدت درگیر تشکیل امپراتوری می‌شوند، برای نظارت بر تصمیمات مدیریت و افزایش کیفیت گزارشگری مالی، یک سازوکار راهبری شرکتی مؤثر مفید است (Young et al., 2014). رابطهٔ اجتناب مالیاتی با تشکیل امپراتوری مدیریتی در شرکت‌هایی با حکمرانی ضعیف، مکانیزم‌های نظارت ضعیف، قدرت بیشتر مدیرعامل و عملکرد ضعیف مسئولیت اجتماعی شرکتی بارزتر است. به‌علاوه، اجتناب مالیاتی با انگیزهٔ تشکیل

[1]. Managerial Empire building

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

امپراتوری به کاهش ارزش شرکت منجر می‌شود (Shams et al., 2022). پس بین اجتناب مالیاتی و ریسک سقوط قیمت سهام رابطهٔ مثبت وجود دارد. مالکیت برون سازمانی اثر اجتناب مالیاتی را بر خطر سقوط قیمت سهام تضعیف می‌کند؛ اما مالکیت مدیریتی این اثر را تقویت می‌کند (Thai et al., 2023). مطالعات اخیر نشان‌دهندهٔ آن بود که اگر راهبری شرکتی به‌خوبی اجرا شود، شرکت‌ها کمتر احتمال دارد که اجتناب مالیاتی انجام دهند (Natalia et al., 2021). مدیران عامل دارای تخصص مالی سیاست اجتناب مالیاتی متهورانه‌تری را به کار می‌گیرند (Huang & Zhang, 2020). کمیتهٔ حسابرسی، کیفیت حسابرسی و اندازهٔ شرکت اثر منفی بر اجتناب مالیاتی شرکت می‌گذارد. (Waluyo, 2017). ساختار راهبری شرکتی و پاداش مدیرعامل می‌تواند رفتار متهورانهٔ مالیاتی را کاهش دهد. از سوی دیگر، سهامداران باید رفتار متهورانهٔ مالیاتی مدیران را محدود کنند؛ زیرا اغلب این‌گونه رفتارها با رانت اطلاعاتی همراه است و پیامدهایی در فرآیند تصمیم‌گیری دارد؛ بنابراین رابطهٔ منفی بین اندازهٔ هیئت‌مدیره، پاداش مدیرعامل، اختیارات مدیرعامل و تهور مالیاتی وجود دارد. به‌علاوه، رابطهٔ منفی بین دوگانگی وظیفهٔ مدیرعامل، هزینه‌های مالیاتی و تهور مالیاتی وجود دارد (Halioui et al., 2016). از سوی دیگر، مدیران عامل قدرتمند از طریق مالکیت سهام، تخصص، تجربه و استقلال بیشتر و افق‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت، مدیریت مالیات کمتری انجام می‌دهند. این اقدام آنها به دلیل نگرانی از جرایم مالیاتی، جلوگیری از آسیب به شهرتشان و جلوگیری از افزایش هزینه‌های معاملات برای مدیریت مالیات و هزینه‌های غیرمالیاتی است؛ بنابراین قدرت مدیرعامل تأثیر منفی بر مدیریت مالیاتی دارد (Kavianifard et al., 2020). قدرت مدیرعامل شامل مالکیت، دورهٔ تصدی و تعداد سِمَت‌های وی تأثیر منفی بر اجتناب مالیاتی، فرار مالیاتی و تهور مالیاتی دارد (Kavianifard et al., 2020). کر و همکاران دریافتند که بین قدرت نظام راهبری شرکتی و فرار مالیاتی رابطهٔ علی وجود دارد. به‌علاوه، شرکت‌های با سازوکارهای راهبری شرکتی قوی‌تر، کمتر از اجتناب از مالیات استفاده می‌کنند (Kerr et al., 2016). افزایش نظارت بر عملکرد شرکت از طریق سهامداران عمده، سطوح پایین اجتناب از پرداخت مالیات (سیاست‌های محافظه‌کارانه) را افزایش داده و سطوح بالای اجتناب از پرداخت مالیات (سیاست‌های متهورانه) را کاهش می‌دهد؛ همچنین نقدشوندگی سهام، عاملی بازدارنده در استفادهٔ مدیریت از برنامه‌های مالیاتی بیش‌ازحد متهورانه یا بیش‌ازحد محافظه‌کارانه است (Armstrong et al., 2015). مک‌گوایر و همکاران یافته‌اند که اگر مؤسسهٔ حسابرسی در امور مالیاتی تخصص داشته باشد، صاحب‌کاران و مشتریان آن مؤسسه بیشتر درگیر اجتناب مالیاتی می‌شوند. شرکت‌هایی که مؤسسهٔ حسابرسی آنها متخصص صنعت است، سطح اجتناب مالیاتی بیشتری نسبت به سایر شرکت‌ها دارند (McGuire et al., 2014). امبری و کرابتری دریافتند که شرکت‌های با سطح بالاتر سرمایه‌گذاران نهادیِ دارای افق سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت به‌احتمال بیشتری برنامه‌ریزی متهورانهٔ مالیاتی را به کار می‌برند، تفاوت بیشتری بین سود حسابداری و سود مشمول مالیات آنها ست و بین مالکیت نهادی و نرخ مؤثر مالیاتی نقدی رابطهٔ منفی وجود دارد (Embree & Crabtree, 2012). در این راستا، کاشانی‌پور و همکاران (۱۳۹۳) دریافتند که شرکت‌های دارای ارتباط سیاسی با دولت به دلیل برخورداری از مزایا و امتیازات دولتی میزان تهور مالیاتی[1] بیشتری دارند که با استفاده از سازوکارهای راهبری شرکتی مانند وجود اعضای هیئت‌مدیرهٔ مستقل و میزان مالکیت سهامداران نهادی می‌توان میزان تهور مالیاتی را کاهش داد و از تأثیر مثبت ارتباط سیاسی بر تهور مالیاتی کاست.

۱. تهور مالیاتی (tax aggressiveness) وضعیتی است که در آن مالیات ابرازی شرکت توسط ممیزان مالیاتی تأیید نمی شود و چالش عدم توافق بین ممیز مالیاتی و مسئولان شرکت به دلیل ابهامات موجود در قانون رخ می‌دهد؛ از این رو، بهره‌گیری از ابهامات قانون به کاهش مالیات پرداختی اشاره دارد. پس این مفهوم گونه‌ای از اجتناب مالیاتی با دامنهٔ محدودتر است که از دیدگاه ممیز مالیاتی و مبتنی بر قضاوت وی است. مالیات ابرازی شرکت‌هایی که در رسیدگی‌های میزان مالیاتی (یا هر نهاد دیگری)، رد می‌شود، متهورانه پنداشته می‌شود (Etemadi et al., 2016).

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

سیستم راهبری شرکتی، قوانین و رویه‌هایی را برای تعیین فرآیندهای تصمیم‌گیری در شرکت اعم از هدف‌گذاری، تعیین ابزارهای رسیدن به اهداف و طراحی سیستم‌های کنترلی معین می‌کند (Piot & Missonier-Piera, 2007). تئوری نمایندگی بر این پیش‌فرض استوار است که انسان همیشه به‌دنبال منافع شخصی خویش است؛ بنابراین مدیران شرکت به الزام منافع متضادی با سهامداران خواهند داشت. مکانیزم‌های راهبری شرکتی برای محدودسازی رفتار مبتنی بر منافع شخصی کارگزاران برقرار می شوند. درواقع، کارفرما (سهامداران) و کارگزار (مدیران اجرایی) هر دو نگران منافع شخصی خویش هستند. آنها موجوداتی فرصت‌طلب هستند (Popov & Simonova, 2006). هدف مکانیزم‌های راهبری شرکتی، تشویق هم‌راستایی بین اولویت‌های کارگزار و کارفرما ست (Eisenhardt, 1989). مکانیزم‌های راهبری شرکتی که نقش انضباطی دارند (مانند نظارت بر مدیر)، سبب جلوگیری از (یا کاهش) فرصت‌طلبی و قدرت‌طلبی مدیریتی می‌شوند (Huang & Zhang, 2012)؛ بنابراین فرضیهٔ دوم این‌طور مطرح می‌شود:

فرضیهٔ دوم: راهبری شرکتی میزان اثرگذاری اجتناب مالیاتی را بر تشکیل امپراتوری مدیران کاهش می‌دهد.

روش پژوهش

در پژوهش حاضر، برای تدوین ادبیات و پیشینهٔ پژوهش از روش کتابخانه‌ای استفاده شده است. روش گردآوری داده‌ها برای تجزیه‌وتحلیل و آزمون فرضیه‌ها اسنادکاوی است. بدین منظور اطلاعات منتشره توسط سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، بانک اطلاعاتی ره‌آورد نوین و دیگر منابع اینترنتی مرتبط از ابزارهای گردآوری اطلاعات در این پژوهش هستند. این پژوهش از نوع توصیفی–همبستگی در حوزهٔ حسابداری و مالی است و ازنظر هدف، کاربردی است. به‌منظور آزمون فرضیهٔ پژوهش و بررسی ارتباط بین متغیرها از الگوی رگرسیون چندمتغیره استفاده شد.

جامعهٔ آماری این پژوهش شامل شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی قلمرو زمانی سال‌های ۱۴۰۰– ۱۳۹۵ است. شرکت‌هایی که شرایط زیر را داشته باشند، به‌عنوان نمونه انتخاب شده‌اند: ۱. به دلیل متفاوت‌بودن ماهیت و طبقه‌بندی اقلام صورت‌های مالی نسبت به شرکت‌های تولیدی، جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری، بانک‌ها، بیمه، واسطه‌گری‌های مالی و هلدینگ نباشند؛ ۲. برای حفظ پایایی داده‌ها بیش از ۳ ماه توقف معاملاتی نداشته باشند؛ ۳. به‌منظور رعایت قابلیت مقایسه، سال مالی شرکت‌ها منتهی به پایان اسفند ماه باشد؛ ۴. شرکت قبل از سال ۱۳۹۵ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده و تا پایان سال ۱۴۰۰ در بورس فعال بوده باشد؛ ۵. کلیهٔ اطلاعات مربوط به متغیرها در دسترس باشد. درنهایت، پس از اعمال شرایط بالا تعداد ۱۱۹ شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران به‌عنوان نمونه انتخاب شدند.

به پیروی از شمس و همکاران، آزمون فرضیهٔ اول به کمک رابطه‌های (۱) و (۲) انجام شده است (Shams et al., 2022). در رابطهٔ (۱) فرضیهٔ اول براساس معیار هزینهٔ مالیات (یک‌ساله، سه‌ساله و پنج‌ساله) بررسی می‌شود.

$$Emp_{it} = \beta_0 + \beta_1 TA1_{it} + \beta_2 Cash_{it} + \beta_3 Lev_{it} + \beta_4 ROA_{it} + \beta_5 Size_{it} + \beta_6 MB_{it} + \beta_7 SG_{it} + \beta_8 Age_{it} + \beta_9 InstOwn_{it} + \varepsilon_{it}$$ رابطهٔ (۱)

چنانچه ضریب β_1 در سطح اطمینان مدنظر (۹۵ درصد) مثبت و کمتر از سطح خطای ۵ درصد باشد، فرضیهٔ اول پژوهش رد نمی‌شود.

در رابطهٔ (۲) فرضیهٔ اول براساس معیار مالیات پرداختی (یک‌ساله، سه‌ساله و پنج‌ساله) بررسی می‌شود.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

رابطهٔ (۲)
$$Emp_{it} = \beta_0 + \beta_1 TA2_{it} + \beta_2 Cash_{it} + \beta_3 Lev_{it} + \beta_4 ROA_{it} + \beta_5 Size_{it} + \beta_6 MB_{it} + \beta_7 SG_{it} + \beta_8 AGE_{it} + \beta_9 InstOwn_{it} + \varepsilon_{it}$$

چنانچه ضریب β_1 در سطح اطمینان مدنظر (۹۵ درصد) مثبت و آمارهٔ احتمال کمتر از سطح خطای ۵ درصد باشد، فرضیهٔ اول پژوهش رد نمی‌شود.

به پیروی از شمس و همکاران، برای آزمون فرضیهٔ دوم از رابطه‌های (۳) و (۴) استفاده شده است (Shams et al., 2022). در رابطهٔ (۳) فرضیهٔ دوم براساس معیار هزینهٔ مالیات (یک‌ساله، سه‌ساله و پنج‌ساله) بررسی می‌شود

رابطهٔ (۳)
$$Emp_{it} = \beta_0 + \beta_1 TA1_{it} + \beta_2 Gov_{it} + \beta_3 Gov_{it} \times TA1_{it} + \beta_4 Cash_{it} + \beta_5 Lev_{it} + \beta_6 ROA_{it} + \beta_7 Size_{it} + \beta_8 MB_{it} + \beta_9 SG_{it} + \beta_{10} AGE_{it} + \beta_{11} InstOwn_{it} + \varepsilon_{it}$$

چنانچه ضریب β_3 در سطح اطمینان مدنظر (۹۵ درصد) منفی و کمتر از سطح خطای ۵ درصد باشد، فرضیهٔ دوم پژوهش رد نمی‌شود.

در رابطهٔ (۴) فرضیهٔ دوم براساس معیار مالیات پرداختی (یک‌ساله، سه‌ساله و پنج‌ساله) بررسی می‌شود.

رابطهٔ (۴)
$$Emp_{it} = \beta_0 + \beta_1 TA2_{it} + \beta_2 Gov_{it} + \beta_3 Gov_{it} \times TA2_{it} + \beta_4 Cash_{it} + \beta_5 Lev_{it} + \beta_6 ROA_{it} + \beta_7 Size_{it} + \beta_8 MB_{it} + \beta_9 SG_{it} + \beta_{10} AGE_{it} + \beta_{11} InstOwn_{it} + \varepsilon_{it}$$

چنانچه ضریب β_3 در سطح اطمینان مدنظر (۹۵ درصد) منفی و کمتر از سطح خطای ۵ درصد باشد، فرضیهٔ دوم پژوهش رد نمی‌شود.

تشکیل امپراتوری مدیریتی[1] (*Emp*)، متغیر وابسته است. به پیروی از پژوهش شمس و همکاران از تحلیل عاملی چهار معیار نسبت تحصیل سهام، مخارج سرمایه‌ای، رشد دارایی‌ها و رشد دارایی ثابت استفاده شده است (Shams et al., 2022). متغیر تشکیل امپراتوری مدیریتی از جمع امتیازات ترکیبی چهار معیار محاسبه می‌شود. هرچه میزان امتیاز بیشتر باشد، نشان‌دهندهٔ قدرت بیشتر مدیریت است و هرچه میزان امتیاز پایین‌تر باشد، نشان‌دهندهٔ قدرت پایین مدیریت است. این چهار معیار عبارت‌اند از: ۱. نسبت تحصیل سهام: برابر با نسبت مجموع ارزش سهام تحصیل‌شده توسط شرکت در یک سال تقسیم بر ارزش بازار سهام شرکت است. مجموع ارزش سهام تحصیل‌شده توسط شرکت در یک سال نیز از طریق ارزش سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت شرکت در پایان سال منهای ابتدای سال محاسبه می‌شود؛ ۲. مخارج سرمایه‌ای: برابر با تغییر در خالص دارایی‌های ثابت شرکت در سال t نسبت به سال t−۱ تقسیم بر جمع دارایی‌های اول دوره است؛ ۳. نسبت رشد دارایی‌ها: نسبت کل دارایی‌ها در پایان سال مالی جاری به کل دارایی‌ها در پایان سال مالی قبل؛ ۴. نسبت رشد دارایی‌های ثابت: نسبت دارایی‌های پایان سال مالی t به دارایی‌های ثابت سال مالی t-1 .

اجتناب مالیاتی[2] (TA)، متغیر مستقل، به استناد پژوهش شمس و همکاران (Shams et al., 2022)، نسبت هزینهٔ مالیات به سود قبل از کسر مالیات و نسبت مالیات پرداختی به سود قبل از کسر مالیات مبنایی برای اندازه‌گیری اجتناب مالیاتی است؛ بنابراین از این دو معیار هزینهٔ مالیات و مالیات پرداختی به شرح زیر استفاده شده است.

هزینهٔ مالیات (TA1) براساس سه زمان به این شرح محاسبه شده است: ۱. هزینهٔ مالیات سال t تقسیم بر سود قبل از کسر مالیات در همان سال (سال t)؛ ۲. میانگین هزینهٔ مالیات سه‌ساله تقسیم بر میانگین سه‌سالهٔ سود قبل از کسر مالیات؛ ۳. میانگین هزینهٔ مالیات پنج‌ساله تقسیم بر میانگین پنج‌سالهٔ سود قبل از کسر مالیات.

[1]. Empire Building
[2]. Tax Avoidance

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مالیات پرداختی (TA2) براساس سه زمان به این شرح محاسبه شده است: ۱. مالیات عملکرد پرداختی سال t تقسیم بر سود قبل از کسر مالیات همان سال (سال t)؛ ۲. میانگین مالیات عملکرد پرداختی سه‌ساله تقسیم بر میانگین سود قبل از کسر مالیات سه‌ساله؛ ۳. میانگین مالیات عملکرد پرداختی پنج‌ساله تقسیم بر میانگین سود قبل از کسر مالیات پنج‌ساله.

راهبری شرکتی[1](Gov)، متغیر تعدیل‌کننده است. به استناد پژوهش شمس و همکاران (Shams et al., 2022)، برای محاسبهٔ راهبری شرکتی از ۳ معیار به شرح زیر استفاده شد: ۱. مالکیت مدیرعامل (Ownership): اگر مالکیت سهام برای مدیرعامل شرکت بیشتر از یک درصد باشد، این متغیر برابر با ۱ وگرنه صفر است؛ ۲. تصدی مدیرعامل (CEOTenure): اگر مدت تصدی مدیرعامل بزرگ‌تر از میانگین دورهٔ تصدی صنعت باشد، این متغیر برابر با ۱ وگرنه صفر است؛ ۳. تخصص مدیرعامل (SpeCEO): اگر مدیرعامل دارای مدرک مالی و حسابداری باشد، برابر با ۱ وگرنه صفر است. سپس مجموع هر یک از متغیرهای ذکرشده در بالا تقسیم بر عدد ۳ می‌شود و نتیجه برابر با مقداری بین ۰ تا ۱ است. هرچه مقدار حاصل‌شده به ۱ نزدیک‌تر باشد، مدیرعامل قدرت بیشتری دارد.

متغیرهای کنترلی پژوهش حاضر به شرح زیر است:

دارایی‌های نقدی[2](Cash): نسبت ماندهٔ وجه نقد در سال t به کل دارایی‌ها در سال t؛ اهرم مالی[3](Lev): نسبت کل بدهی‌ها به ارزش دفتری جمع دارایی‌ها؛ بازدهٔ دارایی[4](ROA): نسبت سود قبل از کسر مالیات به کل دارایی‌ها.

اندازهٔ شرکت (Size): لگاریتم طبیعی ارزش دفتری جمع دارایی‌ها؛ فرصت رشد[5](MB): نسبت ارزش بازار به دفتری حقوق صاحبان سهام؛ رشد فروش[6](SG): درصد تغییرات فروش نسبت به سال قبل؛ عمر شرکت (Age): لگاریتم طبیعی سن شرکت از زمانی که در بورس پذیرفته شده است تا پایان دوره موردمطالعه؛ مالکیت نهادی[7](InstOwn): سرمایه‌گذاران نهادی نظیر بانک‌ها و شرکت‌های بیمه، شرکت‌های سرمایه‌گذاری هستند که دست‌کم ۵ درصد از سهام شرکت را در اختیار داشته باشند.

یافته‌ها

جدول (۱) نشان‌دهندهٔ آماره‌های توصیفی متغیرهای این پژوهش برای ۱۱۹ شرکت طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ است. متغیر تشکیل امپراتوری مدیران دارای میانگین و میانه به‌ترتیب برابر با ۳/۴۱۵ و ۲/۴۱۶ است که این دو مقدار چندان نزدیک به هم نیستند و دارای چولگی بالاتر از توزیع نرمال (۷/۲۱۹) هستند. متوسط متغیرهای اجتناب مالیاتی مبتنی بر هزینهٔ مالیات یک سال، میانگین سه و پنج سال به‌ترتیب برابر با ۰/۱۱۳، ۰/۱۰۸ و ۰/۱۱۰ است؛ اما متوسط متغیرهای اجتناب مالیاتی مبتنی بر مالیات پرداختی یک سال، سه سال و پنج سال به‌ترتیب برابر با ۰/۲۰۷، ۰/۰۴۶ و ۰/۰۸۶ است. میزان چولگی متغیرهای اجتناب مالیاتی مبتنی بر مالیات پرداختی بیشتر از اجتناب مالیاتی مبتنی بر هزینهٔ مالیات است. این موضوع نشان‌دهندهٔ پراکندگی آن است. متغیر راهبری شرکتی دارای میانگین و میانه به‌ترتیب برابر با ۰/۵۶۲ و ۰/۶۶۶ و چولگی منفی (۰/۲۲۰-) است.

---

1. Governance
2. Cash Assets
3. Leverage
4. Return on Assets
5. Market Value to Book Value
6. Sales Growth
7. Institutional Owner

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

جدول (۱) آماره‌های توصیفی

Table (1) Descriptive statistics

نام متغیر	نماد متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی
تشکیل امپراتوری مدیران	Emp	۳/۴۱۵	۲/۴۱۶	۵۲/۰۰۱	۱/۴۴۷	۴/۹۳۱	۷/۲۱۹
نسبت تحصیل سهام	ACQRatio	۰/۰۱۰	۰/۰۰۰۰	۱/۲۱۲	-۰/۳۳۸	۰/۰۸۰۱	۹/۲۵۳
مخارج سرمایه‌ای	CAPEX	۰/۱۳۷	۰/۰۳۲	۰/۳۵۹	-۰/۱۷۲	۰/۵۱۰۰	۹/۸۴۸
نسبت رشد دارایی‌ها	AGrowth	۱/۳۹۵	۱/۲۴۹	۸/۳۱۹	۰/۷۴۸	۰/۶۲۲	۵/۵۵۳
رشد دارایی ثابت	PPEGrowth	۱/۸۷۱	۱/۰۷۳	۷۸/۴۶	۰/۵۰۳	۴/۱۲۹	۷/۹۷۹
اجتناب مالیاتی هزینه (یک‌ساله)	TA1(P1)	۰/۱۱۳	۰/۱۱۱	۲/۱۹۱	-۰/۱۵۶	۰/۱۳۳	۶/۴۳۸
اجتناب مالیاتی پرداختی (یک‌ساله)	TA2(P1)	۰/۲۰۷	۰/۰۶۳	۲۸/۳۱	۲/۷۵۰	۱/۲۷۵	۱۷/۱۸
اجتناب مالیاتی‌هزینه (سه‌ساله)	TA1(P3)	۰/۱۰۸	۰/۱۱۸	۲/۰۵۰	-۱/۱۵۹	۰/۱۴۴	۱/۶۷۱
اجتناب مالیاتی پرداختی (سه‌ساله)	TA2(P3)	۰/۰۴۶	۰/۰۸۲	۱۳/۰۸	-۵۰/۳۳	۲/۰۰۹	-۲۱/۹۳
اجتناب مالیاتی هزینه (پنج‌ساله)	TA1(P5)	۰/۱۱۰	۰/۱۲۰	۱۱/۵۵۲	-۸/۸۹۵	۰/۵۷۸	۵/۲۴۹
اجتناب مالیاتی پرداختی (پنج‌ساله)	TA2(P5)	۰/۰۸۶	۰/۰۹۵	۱۰/۶۰۲	-۲۲/۲۴۸	۰/۹۹۰	-۱۴/۱۴۱
راهبری شرکتی	Gov	۰/۵۶۲	۰/۶۶۶	۱	۰	۰/۲۸۰	-۰/۲۲۰
دارایی‌های نقدی	Cash	۰/۰۸۴	۰/۰۴۷	۰/۸۲۱	۰/۰۰۰۲	۰/۱۰۲	۲/۵۸۱
اهرم مالی	Lev	۰/۵۵۱	۰/۵۴۵	۱/۸۲۴	۰/۰۳۱	۰/۲۱۰	۰/۴۸۷
بازدهٔ دارایی	ROA	۰/۱۷۹	۰/۱۵۰	۰/۶۸۳	-۰/۵۸۱	۰/۱۷۸	۰/۲۸۲
اندازهٔ شرکت	Size	۱۵/۳۶۴	۱۵/۰۰۴	۲۱/۳۲۷	۱۱/۷۶۷	۱/۶۸۰	۰/۹۰۲
فرصت رشد	MB	۵/۳۹۰	۳/۷۴۹	۲۲۷/۶۸	-۸۶۲/۹۸	۳۴/۹۷۹	-۲۰/۹۶۲
رشد فروش	SG	۰/۴۶۲	۰/۳۹۴	۶/۵۵۵	-۰/۸۴۵	۰/۵۵۶	۴/۰۶۹
عمر شرکت	Age	۲/۹۸۸	۲/۹۹۵	۳/۹۸۸	۱/۶۰۹	۰/۴۰۲	۰/۰۴۲
مالکیت نهادی	InstOwn	۰/۶۶۶	۰/۷۰۹	۰/۹۹۹	۰/۰۶۳	۰/۲۰۸	-۰/۹۳۴

منبع: یافته‌های پژوهش

برای تجزیه‌وتحلیل داده‌های هر یک از الگوهای بیان شده باید قبل از پردازش آنها و آزمون فرضیه‌ها، فرض‌های کلاسیک الگوهای رگرسیون آزمون شود. بررسی فرض‌های کلاسیک الگوهای رگرسیون نشان‌دهندهٔ آن بود که متغیرهای پژوهش براساس آزمون لوین، لین و چو پایا هستند و به موجب قضیهٔ حد مرکزی توزیع نرمال دارند.

یافته‌های به‌دست‌آمده از آزمون f لیمر نشان‌دهندهٔ آن بود که در سطح اطمینان ۹۹ درصد داده‌های پژوهش دارای الگوهای تابلویی هستند و سطح معناداری آزمون هاسمن برای الگوهای پژوهش کمتر از سطح خطای ۱ درصد است؛ بنابراین متغیرهای پژوهش دارای الگوی تابلویی با اثرات ثابت هستند. به‌منظور آزمودن نبودِ خود همبستگی باقی‌مانده‌ها از آزمون بروش-گادفری استفاده شد. نتایج نشان‌دهندهٔ نبودِ خودهمبستگی سریالی برای همهٔ الگوهای پژوهش است. به‌منظور بررسی ناهم سانی واریانس باقی‌مانده‌ها از آزمون بروش-پاگان-گادفری ا ستفاده شد. فر ضیهٔ صفر این آزمون ن شان‌دهندهٔ هم سانی واریانس و فر ضیهٔ مخالف آن بیانگر ناهم سانی واریانس ا ست. نتایج ن شان از آن دارد که سطح معناداری محا سبه شده برای الگوهای پژوهش کمتر از ۵ درصد است؛ از این رو، فرضیهٔ صفر آزمون مبنی بر همسانی واریانس رد می‌شود؛ بنابراین ناهمسانی واریانس باقی‌مانده‌های الگوهای پژوهش وجود دارد و برای برآورد الگوها باید از الگوی رگر سیون حداقل مربعات تعمیم‌یافته (GLS) استفاده شود.

نتایج آزمون الگوی اول، مقدار آمارهٔ f فیشر در الگوهای یک ساله، سه ساله و پنج ساله، بیشتر از ۵ و با اطمینان ۹۹ درصد معنادار ا ست؛ چون این مقادیر کمتر از سطح خطای ۱ در صد ا ست؛ بنابراین الگوهای پژوهش دارای اعتبار ه ستند. ضریب

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

تعیین در هر سه الگو حدود ۵۳ درصد است. این ضریب نشان‌دهندهٔ آن است که متغیرهای مستقل و کنترلی در این الگوها توانایی توضیح بیش از ۵۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته را دارند. در الگوهای پژوهش مقدار آمارهٔ دوربین–واتسون برابر ۱/۹۰ است که حاکی از نبودِ خودهمبستگی بین باقی‌مانده‌های این الگوهاست.

جدول (۲) نتایج آزمون الگوی اول براساس هزینهٔ مالیات

Table (2) The results of the first model test, based on tax expense

متغیرها	نماد	میانگین یک‌ساله		میانگین سه‌ساله		میانگین پنج‌ساله	
		ضریب بتا	آماره t	ضریب بتا	آماره t	ضریب بتا	آماره t
اجتناب مالیاتی هزینه	TA1	۰/۰۰۹	۱/۸۷۱	-۰/۲۷۴	-۰/۸۶۵	۰/۰۱۳	۱/۵۳۷
دارایی‌های نقدی	Cash	-۰/۴۷۶	-۰/۹۸۶	-۰/۵۶۷	-۱/۲۰۳	-۰/۵۰۷	-۱/۰۷۷
اهرم مالی	Lev	-۵/۰۵۶**	-۵/۰۲۵	-۴/۸۲۳**	-۴/۸۶۴	-۴/۹۳۴**	-۴/۹۴۸
بازدهٔ دارایی	ROA	-۴/۰۶۰**	-۳/۹۶۲	-۳/۹۹۰**	-۳/۸۸۴	-۴/۰۱۷**	-۳/۹۰۱
اندازهٔ شرکت	Size	۲/۲۱۱**	۸/۶۵۵	۲/۲۰۷**	۸/۷۰۳	۲/۲۰۷**	۸/۵۶۷
فرصت رشد	MB	-۰/۰۰۱	-۱/۷۷۴	-۰/۰۰۰۷	-۱/۳۷۸	-۰/۰۰۱	-۱/۷۲۸
رشد فروش	SG	۰/۲۹۳**	۳/۱۸۶	۰/۲۶۹**	۳/۰۰۰۵	۰/۲۶۹**	۳/۰۴۵
عمر شرکت	Age	-۴/۴۲۱**	-۷/۱۰۹	-۴/۳۳۶**	-۷/۱۵۷	-۴/۳۳۶**	-۷/۱۸۷
مالکیت نهادی	InstOwn	۳/۰۰۷**	۳/۶۷۴	۳/۲۴۶**	۳/۸۷۵	۳/۳۹۴**	۳/۹۱۱
عرض از مبدأ	C	-۱۵/۹۲**	-۷/۱۸۷	-۱۶/۳۷**	-۷/۳۲۵	-۱۶/۴۳**	-۷/۱۸۸
آمارهٔ f فیشر	F		۵/۳۰۲**		۵/۳۵۱**		۵/۳۶۷**
ضریب تعیین	R^2	۰/۵۳۴۷		۰/۵۳۷۰		۰/۵۳۷۷	
ضریب تعیین تعدیل‌شده	adj R^2	۰/۴۳۳۹		۰/۴۳۶۶		۰/۴۳۷۵	
دوربین واتسون	DW		۱/۹۰		۱/۹۱		۱/۹۰

** سطح معناداری ۱ درصد. * سطح معناداری ۵ درصد.

الگوی اول براساس هزینهٔ مالیات یک‌ساله، میانگین هزینهٔ مالیات سه‌ساله و پنج‌ساله بررسی شده که نتایج در جدول (۲) آمده است. فرضیهٔ اول بیان می‌کند، اجتناب مالیاتی (براساس معیار هزینهٔ مالیات) تأثیر مثبت بر تشکیل امپراتوری مدیران دارد. همان‌طور که در جدول (۲) مشاهده می‌شود، متغیر اجتناب مالیاتی (هزینهٔ مالیات یک‌ساله، سه‌ساله و پنج‌ساله) نشان‌دهندهٔ آن است که تأثیر این متغیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد برای این معیار در هر سه حالت معنادار نیست؛ همچنین ضریب برآوردشدهٔ متغیر ذکرشده به‌ترتیب برابر با ۰/۰۰۹، ۰/۲۷۴- و ۰/۰۱۳ است که نشان می‌دهد، تأثیر موردبررسی برای آنها به‌ترتیب به‌صورت مثبت، منفی و مثبت است؛ اما با توجه به سطح معناداری متغیر اجتناب مالیاتی گفته نمی‌شود، اجتناب مالیاتی (بر مبنای هزینهٔ مالیات) بر تشکیل امپراتوری مدیران تأثیر مثبت دارد و براساس این نتایج، فرضیهٔ اول پژوهش براساس معیار هزینهٔ مالیات و برای هر سه حالت رد می‌شود.

نتایج آزمون الگوی دوم در جدول (۳) نشان‌دهندهٔ آن است که مقدار آمارهٔ f فیشر اندکی بیشتر از ۵ و در سطح خطای ۱ درصد معنادار است. این یافته بیانگر معتبربودن این الگوهاست. ضریب تعیین این الگوها نزدیک ۵۴ درصد است. مقدار سطح معناداری آمارهٔ دوربین- واتسون این الگوها برابر با ۱/۹۰ است که حاکی از نبودِ خودهمبستگی بین باقی‌مانده‌های این الگوهاست. الگوی دوم براساس مالیات عملکرد پرداختی یک‌ساله، میانگین مالیات عملکرد پرداختی سه‌ساله و پنج‌ساله بررسی شده که نتایج در جدول (۳) ارائه شده است.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

جدول (۳) نتایج آزمون الگوی دوم، مالیات پرداختی

Table (3) The results of the second model test, based on paid tax

متغیرها	نماد	میانگین یک‌ساله		میانگین سه‌ساله		میانگین پنج‌ساله	
		ضریب بتا	آمارهٔ t	ضریب بتا	آمارهٔ t	ضریب بتا	آمارهٔ t
اجتناب مالیاتی پرداختی	TA2	۰/۱۹۷	۰/۸۵۶	۰/۰۱۰**	۲/۱۶۶	۰/۰۲۷	۱/۴۴۵
دارایی‌های نقدی	Cash	-۰/۵۳۰	-۱/۱۳۷	-۰/۵۱۷	-۱/۱۰۰	-۰/۴۸۷	-۱/۰۳۳
اهرم مالی	Lev	-۴/۹۲۰**	-۴/۹۳۲	-۴/۹۲۸**	-۴/۹۵۱	-۴/۹۵۷**	-۴/۹۴۷
بازدهٔ دارایی	ROA	-۴/۰۰۴**	-۳/۸۹۴	-۴/۰۲۵**	-۳/۹۰۴	-۴/۰۲۷**	-۳/۹۰۰
اندازهٔ شرکت	Size	۲/۲۱۵**	۸/۶۱۴	۲/۲۰۷**	۸/۵۷۵	۲/۲۰۷**	۸/۵۳۷
فرصت رشد	MB	-۰/۰۰۰۹	-۱/۷۷۵	-۰/۰۰۱	-۱/۷۲۰	-۰/۰۰۱	-۱/۷۴۲
رشد فروش	SG	۰/۲۷۰**	۳/۰۳۵	۰/۲۷۶**	۳/۱۱۸	۰/۲۶۸**	۳/۰۷۶
عمر شرکت	Age	-۴/۳۶۱**	-۷/۱۸۹	-۴/۳۴۱**	-۷/۲۰۱	-۴/۳۳۸**	-۷/۱۶۱
مالکیت نهادی	InstOwn	۳/۳۸۳**	۳/۸۹۹	۳/۳۹۶**	۳/۹۲۵	۳/۴۰۹**	۳/۹۱۷
عرض از مبدأ	C	-۱۶/۵۱**	-۷/۲۲۳	-۱۶/۴۳**	-۷/۲۰۰	-۱۶/۴۳**	-۷/۱۸۳
آمارهٔ اف فیشر	F		۵/۳۷۴**		۵/۳۷۴**		۵/۳۶۷**
ضریب تعیین	R^2	۰/۵۳۸۰		۰/۵۳۸۰		۰/۵۳۷۷	
ضریب تعیین تعدیل شده	adj R^2	۰/۴۳۷۹		۰/۴۳۷۹		۰/۴۳۷۵	
دوربین واتسون	DW		۱/۹۰		۱/۹۰		۱/۹۰

** سطح معناداری ۱ درصد. * سطح معناداری ۵ درصد.

فرضیهٔ اول یعنی اینکه «اجتناب مالیاتی (براساس مالیات پرداختی) بر تشکیل امپراتوری مدیران تأثیر مثبت دارد»، با استفاده از الگوی دوم بررسی شد. براساس گزارش جدول (۳)، متغیر اجتناب مالیاتی (مالیات پرداختی یک‌ساله، میانگین مالیات پرداختی سه‌ساله و پنج‌ساله) نشان‌دهندهٔ آن است که تأثیر این متغیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد برای معیار یک‌ساله و پنج‌ساله معنادار نیست؛ اما تأثیر این متغیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد برای معیار سه‌ساله مثبت و معنادار است؛ همچنین ضریب متغیر ذکرشده به‌ترتیب برابر با ۰/۱۹۷، ۰/۰۱۰ و ۰/۰۲۷ است که نشان می‌دهد، تأثیر موردبررسی به‌صورت مثبت و مستقیم است؛ اما با توجه به سطح معناداری متغیر اجتناب مالیاتی (مالیات پرداختی یک‌ساله و میانگین مالیات پرداختی پنج‌ساله) گفته نمی‌شود، اجتناب مالیاتی (بر مبنای الگوی دوم) تأثیر مثبت بر تشکیل امپراتوری مدیران دارد. براساس این نتایج، فرضیهٔ اول پژوهش براساس معیار مالیات پرداختی یک‌ساله و پنج‌ساله رد می‌شود.

فرضیهٔ دوم با استفاده از الگوی سوم براساس هزینهٔ مالیات یک‌ساله، میانگین هزینهٔ مالیات سه‌ساله و پنج‌ساله بررسی شده که نتایج در جدول (۴) ارائه شده است. براساس گزارش جدول (۴)، مقدار آمارهٔ f فیشر در این الگو حدود ۵ و در سطح خطای ۱ درصد معنادار است. ضریب تعیین در این الگوها برابر ۵۳ درصد و مقدار آمارهٔ دوربین-واتسون در این الگوها حدود ۱/۹۱ است که حاکی از نبودِ خودهمبستگی بین باقی‌مانده‌های الگوهاست.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

جدول (۴) نتایج آزمون الگوی سوم، هزینهٔ مالیات

Table (4) The results of the third model test, based on tax expense

متغیرها	نماد متغیر	میانگین یک‌ساله		میانگین سه‌ساله		میانگین پنج‌ساله	
		ضریب بتا	آماره t	ضریب بتا	آماره t	ضریب بتا	آماره t
اجتناب مالیاتی هزینه	TA1	۰/۰۴۴	۰/۷۱۶	۰/۳۳۴	۰/۴۱۰	-۰/۰۵۹	-۰/۷۷۳
راهبری شرکتی	Gov	۰/۲۶۸	۱/۶۵۷	۰/۳۷۹	۱/۶۹۳	۰/۲۲۵	۱/۴۹۳
اثرتعاملی راهبری شرکتی و اجتناب مالیاتی	Gov*TA1	-۰/۰۵۶	-۰/۶۱۹	-۱/۱۲۷	-۰/۸۲۳	۰/۱۹۵	۰/۸۵۸
دارایی‌های نقدی	Cash	-۰/۵۵۴	-۱/۱۹۸	-۰/۶۶۴	-۱/۴۷۲	-۰/۵۸۴	-۱/۲۸۸
اهرم مالی	Lev	-۴/۹۶۶**	-۵/۰۰۱	-۴/۵۰۰**	-۵/۰۵۷	-۴/۸۰۶**	-۴/۹۴۴
بازدهٔ دارایی	ROA	-۴/۰۳۴**	-۴/۰۱۸	-۳/۷۴۷**	-۴/۰۹۹	-۳/۹۹۹**	-۳/۹۸۳
اندازهٔ شرکت	Size	۲/۲۰۳**	۸/۸۵۱	۲/۱۳۶**	۹/۴۲۳	۲/۱۹۶**	۸/۷۴۶
فرصت رشد	MB	-۰/۰۰۱	-۱/۵۹۶	-۰/۰۰۰۶	-۱/۱۳۵	-۰/۰۰۰۰۹	-۱/۶۲۹
رشد فروش	SG	۰/۲۹۵**	۳/۱۹۳	۰/۲۷۴**	۳/۰۱۷	۰/۲۸۰**	۳/۱۶۲
عمر شرکت	Age	-۴/۳۷۲**	-۷/۲۴۴	-۴/۲۰۰**	-۷/۲۳۲	-۴/۲۶۸**	-۷/۲۹۱
مالکیت نهادی	InstOwn	۲/۸۲۷**	۳/۴۶۹	۲/۹۳۸**	۳/۶۷۱	۳/۲۹۴**	۳/۷۷۳
عرض از مبدأ	C	-۱۶/۰۲**	-۷/۴۵۹	-۱۵/۹۱**	-۷/۹۱۲	-۱۶/۶۱**	-۷/۴۵۴
آمارهٔ اف فیشر	F		۵/۲۰۰**		۵/۱۱۵**		۵/۲۶۶**
ضریب تعیین		۰/۵۳۴۶		۰/۵۳۰۵		۰/۵۳۷۷	
ضریب تعیین تعدیل‌شده		۰/۴۳۱۸		۰/۴۲۶۸		۰/۴۳۵۶	
دوربین واتسون			۱/۹۱		۱/۹۴		۱/۹۱

** سطح معناداری ۱ درصد. * سطح معناداری ۵ درصد.

فرضیهٔ دوم پژوهش این‌طور بیان شد: راهبری شرکتی، میزان اثرگذاری اجتناب مالیاتی (براساس معیار هزینهٔ مالیات) بر تشکیل امپراتوری مدیران را کاهش می‌دهد. همان‌طور که در جدول (۴) مشاهده می‌شود، ضریب متغیر اثرتعاملی راهبری شرکتی و اجتناب مالیاتی (هزینهٔ مالیات یک‌ساله، سه‌ساله و پنج‌ساله) به‌ترتیب برابر با ۰/۰۵۶-، ۱/۱۲۷- و ۰/۱۹۵ است. این ضرایب در سطح خطای ۵ درصد برای هر سه سال معنادار نیست و تأثیر موردبررسی به صورت منفی و معکوس، منفی و معکوس و مثبت و مستقیم است؛ اما با توجه به سطح معناداری متغیر اثرتعاملی راهبری شرکتی و اجتناب مالیاتی گفته نمی‌شود، راهبری شرکتی میزان اثرگذاری اجتناب مالیاتی (براساس معیار هزینه مالیات) را بر تشکیل امپراتوری مدیران کاهش می‌دهد و طبق این نتایج، فرضیهٔ دوم پژوهش براساس معیار هزینهٔ مالیات و برای هر سه سال رد می‌شود.

فرضیهٔ دوم با استفاده از الگوی چهارم براساس میانگین مالیات پرداختی یک‌ساله، سه‌ساله و پنج‌ساله بررسی شده است. نتایج جدول (۵) نشان‌دهندهٔ آن است که مقدار آمارهٔ f فیشر حدود ۵ و در سطح خطای ۱ درصد معنادار است. پس الگوها دارای اعتبار کافی هستند. ضریب تعیین در این الگوها حدود ۵۳ درصد است. مقدار سطح معناداری آمارهٔ دوربین-واتسون در این الگوها برابر با ۱/۹۱ است که حاکی از نبودِ خودهمبستگی بین باقی‌مانده‌های الگوهاست.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

جدول (۵) نتایج آزمون الگوی چهارم، مالیات پرداختی

Table (5) The results of the fourth model test, based on paid tax

متغیرها	نماد متغیر	میانگین یک‌ساله		میانگین سه‌ساله		میانگین پنج‌ساله	
		ضریب بتا	آمارهٔ t	ضریب بتا	آمارهٔ t	ضریب بتا	آمارهٔ t
اجتناب مالیاتی پرداختی	TA2	۱/۱۱۳**	۳/۲۳۳	-۰/۰۴۰*	-۲/۳۵۹	-۰/۰۰۰۵	-۰/۰۱۰
راهبری شرکتی	Gov	۰/۵۱۰*	۲/۷۵۶	۰/۲۲۹	۱/۵۶۶	۰/۲۲۰	۱/۵۲۳
اثرتعاملی راهبری شرکتی و اجتناب مالیاتی	Gov*TA2	-۲/۰۶۶*	-۲/۵۳۴	۰/۱۴۳*	۲/۷۸۶	۰/۰۵۰	۰/۴۶۳
دارایی‌های نقدی	Cash	-۰/۶۱۱	-۱/۴۰۳	-۰/۶۲۳	-۱/۳۷۳	-۰/۶۷۱	-۱/۴۷۶
اهرم مالی	Lev	-۴/۷۶۸**	-۵/۰۹۶	-۴/۸۳۶**	-۴/۹۳۰	-۴/۷۴۹**	-۴/۸۲۱
بازدهٔ دارایی	ROA	-۳/۹۲۷**	-۴/۰۴۹	-۴/۰۱۴**	-۳/۹۸۱	-۳/۹۹۵**	-۳/۹۴۳
اندازهٔ شرکت	Size	۲/۱۷۳**	۹/۰۹۸	۲/۲۰۲**	۸/۷۵۱	۲/۲۲۵**	۸/۷۹۲
فرصت رشد	MB	-۰/۰۰۱	-۱/۶۲۵	-۰/۰۰۱	-۱/۶۳۲	-۰/۰۰۰۸	-۱/۵۳۱
رشد فروش	SG	۰/۲۷۶**	۳/۲۰۵	۰/۲۸۷**	۳/۲۷۲	۰/۲۷۱**	۲/۹۶۵
عمر شرکت	Age	-۴/۳۰۰**	-۷/۲۳۵	-۴/۲۹۱**	-۷/۲۹۸	-۴/۳۳**	-۷/۲۶۸
مالکیت نهادی	InstOwn	۳/۱۵۵**	۳/۸۵۸	۳/۱۹۲**	۳/۶۹۷	۳/۰۶۹**	۳/۶۰۲
عرض از مبدأ	C	-۱۶/۲۵۳**	-۷/۷۸۶	-۱۶/۵۵**	-۷/۴۵۵	-۱۶/۷۱**	-۷/۳۹۶
آمارهٔ اف فیشر	F		۵/۲۳۸**		۵/۲۸۵**		۵/۳۱۱**
ضریب تعیین		۰/۵۳۶۴		۰/۵۳۸۶		۰/۵۳۹۸	
ضریب تعیین تعدیل‌شده		۰/۴۳۴۰		۰/۴۳۶۷		۰/۴۳۸۲	
دوربین واتسون		۱/۹۴		۱/۹۱		۱/۹۱	

** سطح معناداری ۱ درصد. * سطح معناداری ۵ درصد.

فرضیهٔ دوم این‌طور بیان شده است: راهبری شرکتی، میزان اثرگذاری اجتناب مالیاتی (براساس معیار مالیات پرداختی) را بر تشکیل امپراتوری مدیران کاهش می‌دهد. همان‌طور که در جدول (۵) مشاهده می شود، برای اثر تعاملی راهبری شرکتی و اجتناب مالیاتی (مالیات پرداختی یک ساله، سه ساله و پنج ساله) نشان‌دهندهٔ آن است که تأثیر این متغیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد برای معیار پنج‌ساله معنادار نیست؛ اما تأثیر این متغیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد برای معیار یک‌ساله و سه‌ساله معنادار است؛ همچنین ضریب برآوردشدهٔ متغیر ذکرشده به‌ترتیب برابر با ۲/۰۶۶-، ۰/۱۴۳ و ۰/۰۵۰ است. پس تأثیر این متغیر به‌ترتیب منفی و معکوس، مثبت و مستقیم و مثبت و مستقیم است؛ اما با توجه به سطح معناداری متغیر اثرتعاملی راهبری شرکتی و اجتناب مالیاتی و نیز ضریب معیار میانگین یک ساله و سه ساله نمی‌توان گفت، راهبری شرکتی، میزان اثرگذاری اجتناب مالیاتی (براساس معیار مالیات پرداختی) را بر تشکیل امپراتوری مدیران کاهش می‌دهد و براساس این نتایج، فرضیهٔ دوم پژوهش بر مبنای معیار مالیات پرداختی و برای هر سه حالت رد می‌شود.

نتیجه‌گیری

براساس نظریهٔ نمایندگی، مدیران انگیزهٔ کافی دارند تا از منابع شرکت برای منفعت‌طلبی‌های تجاری در راستای افزایش منافع خود نظیر دستیابی به پاداش بیشتر و ارضای تمایل خود برای موقعیت، قدرت و اعتبار به‌عبارتی، تشکیل امپراتوری مدیریتی استفاده کنند. این پژوهش، نقش راهبری شرکتی را در رابطهٔ بین اجتناب مالیاتی و تشکیل امپراتوری توسط مدیران بررسی کرده است.

نتایج پژوهش نشان‌دهندهٔ آن بود که اجتناب مالیاتی با تشکیل امپراتوری مدیران رابطه ندارد؛ هرچند برخی پژوهش‌های

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

اخیر استدلال کردند که اجتناب مالیاتی تأثیر معناداری بر تشکیل امپراتوری مدیران داشته باشد، دلایل رد این فرضیه با توجه به شرایط حاکم بر موقعیت شرکت‌ها تبیین می‌شود. اقدامات اجتناب مالیاتی موجب واکنش منفی بازار و دیگر گروه‌ها نسبت به مدیران شرکت‌ها شده و این اقدامات موجب شهرت منفی برای مدیران شرکت می شود؛ بنابراین مدیران برای ممانعت از نگرش منفی نسبت به آنها دست به اجتناب مالیاتی نمی‌زنند یا اینکه سیاست‌های دیگری را برای قدرت‌طلبی خود برمی‌گزینند. با توجه به اینکه در حالت‌های یک ساله و پنج ساله فرضیه رد شده و در حالت سه ساله با معیار مالیات پرداختی پذیرفته شده است، می‌توان نتیجه گرفت که مدیران شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به‌طور متوسط هر سه سال تغییر می‌کنند. نتایج این فرضیه از پژوهش حاضر با پژوهش شمس و همکاران و آتوود و لولن (Shams et al., 2022; Atwood & Lewellen, 2019) مطابقت ندارد.

نتیجهٔ دیگر پژوهش نشان‌دهندهٔ آن است که راهبری شرکتی نقشی در رابطهٔ اجتناب مالیاتی با تشکیل امپراتوری توسط مدیران ندارد؛ بنابراین نمی‌توان گفت که مکانیزم‌های راهبری شرکتی اثرگذاری اجتناب مالیاتی را بر تشکیل امپراتوری مدیران کاهش می‌دهد. در مقابل ضعف در راهبری شرکتی، احتمال اجتناب مالیاتی و تشکیل امپراتوری مدیران را افزایش می‌دهد. به‌عبارتی، در شرکت‌های دارای حکمرانی ضعیف و مکانیزم‌های نظارتی ضعیف، قدرت مدیران اجرایی بیشتر شده است و اجتناب مالیاتی بیشتری برای تشکیل امپراتوری انجام می‌دهند. از دلایل رد این فرضیه معیارهای مربوط به مدیرعامل است. به‌طوری که منافع مدیرعامل با سهامداران همسو نبوده و به‌جای نظارت مؤثرتر بر رفتارهای اجتناب مالیاتی با مدیران اجرایی همسو شده است و در پی تشکیل امپراتوری و افزایش منافع خود هستند. از سوی دیگر، دستورالعمل راهبری شرکتی به‌تازگی توسط سازمان بورس اوراق بهادار تهران تدوین و لازم‌الاجرا شده است و هنوز شرکت‌ها به‌طور کامل آن را اجرا نکرده‌اند. نتایج این فرضیه با پژوهش شمس و همکاران و آتوود و لولن مطابقت ندارد (Shams et al., 2022; Atwood & Lewellen, 2019) و با نتیجهٔ پژوهش آرمسترانگ و همکاران (Armstrong et al., 2015) مطابقت دارد.

براساس نتایج پژوهش به مشارکت‌کنندگان بازار سرمایه پیشنهاد می‌شود، با توجه به ویژگی‌های رفتاری مدیران، اجتناب از مالیات فقط نشان‌دهندهٔ فرصت‌طلبی، قدرت‌طلبی یا تشکیل امپراتوری توسط مدیران نیست و به قانون‌گذاران و سیاست‌گذاران پیشنهاد می‌شود، با تدوین قوانین اجباری و جرایم مالی شرکت‌ها در پی تقویت مکانیزم‌های راهبری شرکتی و افزایش کارایی آن مکانیزم‌ها باشند.

با انجام هر کار علمی راه به سوی مسیر جدید باز می‌شود و ادامهٔ راه مستلزم انجام مطالعات دیگری است؛ بنابراین برای ادامهٔ نتایج این پژوهش ضروری است، مطالعاتی دربارهٔ سایر معیارهای تشکیل امپراتوری مدیریت، تأثیر ساختار مالکیت، کمیتهٔ حسابرسی، توانایی مدیران، دورهٔ تصدی مدیرعامل و تأثیر افق دید کوتاه‌مدت و بلندمدت مالکیت نهادی بر میزان اثرگذاری اجتناب مالیاتی بر تشکیل امپراتوری شرکت انجام شود.

از مهم‌ترین محدودیت‌های این پژوهش، اطلاعات مربوط به اجتناب مالیاتی است. با توجه به اینکه اطلاعات پنج سال گذشتهٔ مالیات شرکت‌ها استخراج شده و اطلاعات مالیات پرداختی ممکن است مربوط به سال‌های قبل نیز باشد، اگر اطلاعات به‌روز تهیه شود، ممکن است نتایج دیگری حاصل شود؛ همچنین داده‌های استخراج‌شده از صورت‌های مالی شرکت‌ها بابت تورم (مثل اقلام دارایی) تعدیل نشده است. در صورت تعدیل اطلاعات مذکور ممکن است نتایج متفاوتی حاصل شود.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

منابع

اعتمادی، حسین، سپاسی، سحر، و ساری، محمدعلی (۱۳۹۵). چارچوب مفهومی طرح‌ریزی مالیات شرکتی. *حسابداری و منافع اجتماعی*، ۶(۱)، ۶۱-۸۰. https://doi.org/10.22051/IJAR.2016.2363

کاشانی‌پور، محمد، فخاری، حسین، و عزیزجلالی، سینا (۱۳۹۳). مطالعهٔ عوامل تعیین‌کنندهٔ نرخ مؤثر مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بر مبنای مدل رگرسیون چند متغیره غیرخطی. *تحقیقات حسابداری و حسابرسی*، ۶(۲۴)، ۷۶-۸۹.

کاویانی‌فرد، هاشم، خواجوی، شکرالله، و عوض‌زاده فتح، فریبرز (۱۳۹۹). تأثیر مؤلفه‌های قدرت مدیرعامل بر سیاست اجتناب مالیاتی. *پژوهش‌های حسابداری مالی*، ۱۲(۲)، ۴۷-۷۰. https://doi.org/10.22108/FAR.2020.119363.1524

مشایخی، بیتا، و سیدی، جلال (۱۳۹۴). راهبری شرکتی و اجتناب مالیاتی. *دانش حسابداری*، ۶(۲۰)، ۸۳-۱۰۳.

References

Armstrong, C. S., Blouin, J. L., Jagolinzer, A. D., & Larcker, D. F. (2015). Corporate governance, incentives, and tax avoidance. *Journal of Accounting and Economics*, *60*(1), 1-17. https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2015.02.003

Atwood, T. J., Lewellen, C. (2019). The complementarity between tax avoidance and manager diversion: Evidence from tax haven firms. *Contemporary Accounting Research*, *36*(1), 259–294. https://doi.org/10.1111/1911-3846.12421

Desai, M. A., Dharmapala, D. (2009). Corporate tax avoidance and firm value. *The Review of Economics and Statistics*, *91*(3), 537–546. https://doi.org/10.1162/rest.91.3.537

Desai, M. A., Dyck, A., & Zingales, L. (2007). Theft and taxes. *Journal of Financial Economics*, *84*(3), 591-623. https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2006.05.005

Desai, M. A., & Dharmapala, D. (2006). Corporate tax avoidance and high-powered incentives. *Journal of Financial Economics*, *79*(1), 145-179. https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2005.02.002

Eisenhardt, K. M. (1989). Agency theory: An assessment and review. *Academy of Management Review*, *14*(1), 57-74. https://doi.org/10.5465/amr.1989.4279003

Etemadi, H., Sepasi, S., & Sari, M. (2016). A conceptual framework for corporate tax planning. *Journal of Accounting and Social Interests*, *6*(1), 61–80. https://doi.org/10.22051/IJAR.2016.2363 [In Persian].

Embree, J. L., & Crabtree, A. D. (2012). *The influence of institutional investment on tax aggressiveness*. 2012 AAA Annual Meeting-Tax Concurrent Sessions, Available at SSRN: http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2097966

Francis, B., Sun, X., Weng, C., & Wu, Q. (2014). Managerial ability and tax avoidance. *China Accounting and Finance Review*, *24*(1). http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2348695

Halioui, K., Neifar, S., & Ben A. F. (2016). Corporate governance, CEO compensation and tax aggressiveness. *Review of Accounting and Finance*, *15*(4), 445–462. https://doi.org/10.1108/RAF-01-2015-0018

Hanlon, M., & Heitzman, S. (2010). A review of tax research. *Journal of Accounting and Economics*, *50*(2-3), 127-178. https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2010.09.002

Hope, O. K., & Thomas, W. B. (2008). Managerial empire building and firm disclosure. *Journal of Accounting Research*, *46*(3), 591-626. https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2008.00289.x

Huang, H., & Zhang, W. (2020). Financial expertise and corporate tax avoidance. *Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics*, 27(3), 312-326. https://doi.org/10.1080/16081625.2019.1566008

Hutchens, M., Rego, S. O., & Williams, B. (2024). Tax avoidance and firm risk: New insights from a latent class mixture model. *The Accounting Review*, 99(1), 1-29. http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3348559

Kavianifard, H., Khajavi, S., & Avazzadeh F. F. (2020). The effect of CEO power measures on tax reduction policies. *Financial Accounting Research*, *12*(2), 47–70. http://doi.org/10.22108/FAR.2020.119363.1524 [In Persian].

Kashanipour, M., Fakhari, H., & Aziz Jalali, S. (2015). Study of main components of effective tax rate in the accepted firms, in the tehran stock exchange, based on model of multivariate nonlinear regression. *Accounting and Auditing Research*, *6*(24), 76–89. [In Persian].

Kerr, J. N., Price, R., & Román, F. J. (2016). The effect of corporate governance on tax avoidance. In *Proceedings. Annual Conference on Taxation and Minutes of the Annual Meeting of the National Tax Association*. *109*, 1-50.

Mashaykhi, B., & Seyyedi, S. J. (2015). Corporate governance and tax avoidance. *Journal of Accounting*

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

Knowledge, 6(20), 83–103. [In Persian].

McGuire, S. T., Wang, D., & Wilson, R. J. (2014). Dual class ownership and tax avoidance. *The Accounting Review*, *89*(4), 1487-1516. https://doi.org/10.2308/accr-50718

Natalia, M., Carolina, V., & Joni, J. (2021). Relationship between corporate social responsibility disclosure, corporate governance, and tax avoidance. *KINERJA*, *25*(1), 79-90. https://doi.org/10.24002/kinerja.v25i1.4198

Piot, C., & Missonier-Piera, F. (2007). *Corporate Governance, Audit Quality and the Cost of Debt Financing of French Listed Companies*. Communication présentée au 28ème Congrès de l'Association Francophone de Comptabilité, Poitiers.

Popov, E. V., & Simonova, V. L. (2006). Forms of opportunism between principals and agents. *International Advances in Economic Research*, *12*, 115-123. https://doi.org/10.1007/s11294-006-6140-0

Rego, S. O., & Wilson, R. (2012). Equity risk incentives and corporate tax aggressiveness. *Journal of Accounting Research*, *50*(3), 775-810. https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2012.00438.x

Shams, S., Bose, S., & Gunasekarage, A. (2022). Does corporate tax avoidance promote managerial empire building?. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, *18*(1), 100293. https://doi.org/10.1016/j.jcae.2021.100293

Thai, H. M., Dang, K. N., Nor, N. M., Nguyen, H. T., & Nguyen, K. V. (2023). Corporate tax avoidance and stock price crash risk: The moderating effects of corporate governance. *International Journal of Emerging Markets*, (ahead-of-print). https://doi.org/10.1108/IJOEM-11-2021-1767

Waluyo, W. (2017). The effect of good corporate governance on tax avoidance: Empirical study of the Indonesian banking company. *The Accounting Journal of Binaniaga*, *2*(2), 1-10. https://doi.org/10.33062/ajb.v2i02.92

Wilson, R. J. (2009). An examination of corporate tax shelter participants. *The Accounting Review*, *84*(3), 969-999. https://doi.org/10.2308/accr.2009.84.3.969

Wolk, H., Dodd, J., & Rozycki, J. (2017). *Accounting Theory, Conceptual Issues in a Political and Economic Environment*. SAGE Publications, Inc. https://doi.org/10.4135/9781506300108

Young, C. S., Chen, C. H., Chien, F. L., & Yu, T. Y. (2014). Managerial empire building and segment reporting quality: The role of auditor industry specialization. *Corporate Ownership and Control*, *12*(1CONT5), 518-530. https://doi.org/10.22495/cocv12i1c5p5

Zolotoy, L., O'Sullivan, D., Martin, G. P., & Wiseman, R. M. (2021). Stakeholder agency relationships: CEO stock options and corporate tax avoidance. *Journal of Management Studies*, *58*(3), 782-814. https://doi.org/10.1111/joms.12623

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir